

Сокол Г. Р.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри філології та перекладу,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу*

РОЛЬ ПЕРЕКЛАДАЧА В МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ У ЧАС ВІЙНИ

Важко переоцінити роль перекладачів у налагодженні фінансової, політичної, гуманітарної та військової підтримки міжнародною спільнотою нашої держави: «На політичних перемовинах у режимі «вічна-віч» колосальну роль відіграє «людина за кулісами» – перекладач. Останній повинен володіти, поряд з блискучими знаннями чужоземної та державної мов, такими енциклопедичними знаннями, які стосуються багатогранних тем предмета перемовин» [2, с. 10]. Слід розрізняти два види перекладу – усний та письмовий, хоча обидва зараз дуже затребувані. Фахівці, які займаються письмовими перекладами, часто спеціалізуються на певній фаховій діяльності чи галузі. В час війни виникла гостра потреба в перекладах та перекладачах з різних мов та в багатьох галузях, у тих сферах діяльності, де ми зіткнулись з неочікуваними викликами та проблемами, які принесла з собою війна.

Про важливість, а також складнощі й особливості праці перекладача писала І. Терехова: «У будь-якому разі, перекладацькі спеціальності не є легкими. Вони вимагають від майбутніх професіоналів водночас і фізичної загартованості, і відмінних перекладацьких й мовних знань, вмінь, навичок, і знань основ психології людини, дипломатії тощо» [6, с. 41]. Ці якості потрібні всім фахівцям на ниві перекладу, незважаючи на те, в якій галузі чи сфері здійснюють вони свою діяльність.

Ситуація в нашій країні та в Європі різко змінилась 24-го лютого, в час важких випробувань громадян України порозкидала доля та біда по цілому світу. Важко зараз віднайти країну, де не було б наших співгромадян в якості біженців. Переважна більшість втікачів опинилась в європейських країнах. Хто знав хоч якусь іноземну мову, намагався обрати ту країну, де виникало б найменше проблем зі спілкуванням, когось прихистили родичі чи знайомі, але переважна більшість просто їхали подалі від бомбардувань, вибухів та від лінії фронту щоб врятувати себе та своїх дітей. В такій ситуації багато наших співгромадян опинились в країнах, мова яких виявилась для них зовсім незнайомою. Саме перекладач приходить на допомогу в такій ситуації, він «наводить

містки між культурами, наукою, політикою різних народів, що результують взаємозбагачення» [2, с. 10].

Попри важкі виклики війни не згасає інтерес до перекладу літературних творів, ба навіть більше, деякі перекладачі відзначають, що зацікавленість у їхній праці значно зросла. Наскільки важлива діяльність перекладача та донесення інформації до суспільства за кордоном демонструє й той факт, що попри масштабне військове вторгнення цього року в жовтні вручають премію *Drahomán Prize*, якою відзначають роботу перекладачів з української мови на мови світу. Ірина Дмитришин, номінована на премію з перекладом книги Юрія Андруховича «Лексикон інтимних міст» говорить: «Зміни, що сталися від 24 лютого, кардинальні. Раніше я ходила до видавців, пропонувала книжки, мене могли не слухати, не відповідати, а тепер навпаки – видавці ходять і звертаються до нас» [4].

Але кожен переживає період випробувань війною по своєму, хтось з головою занурюється в роботу, а іншого така ситуація повністю вибиває з налагодженої системи праці. Підстав для такого стану – вдосталь. Цікаву думку висловлює поет, перекладач та літературознавець Остап Сливинський: «Я можу написати якийсь свій текст тоді, коли хтось дуже наполягає – тоді вдається зібрати до купи якісь слова. Дуже важко описувати реальність, у якій ми зараз опинилися, звичайними словами, тими, які ми випрацювали, з якими ми освоїлися вже. А нових слів ще немає» [5].

Спілкуючись зі студентами, багато з яких зараз також перебувають за кордоном та продовжують дистанційно навчатись в українських вишах, довідуємось багато деталей про їхнє сьогодення. Завдяки знанням іноземної мови вони виявились тією категорією біженців, котрі швидше ніж інші знайшли себе в чужині. Поряд з дистанційним навчанням у своєму навчальному закладі, українські студенти відвідують курси з вивчення мови країни, в якій перебувають, долучаються, по можливості, до волонтерської діяльності та допомагають іншим біженцям у спілкуванні, здійснюючи, таким чином, перші пробні кроки на обраному ними професійному шляху. Їхні перші переклади – це усний переклад, що дає змогу нашим співгромадянам порозумітися з мешканцями та установами тих країн, в яких вони одержали прихисток. Сподіваємось, що саме досвід, набутий сьогодні за кордоном, збагатить їхній світогляд та допоможе їм в майбутньому здобути вершин у царині перекладу.

Тож аналізуючи сьогоденню ситуацію, можемо узагальнити, що фах перекладача актуальний сьогодні як ніколи. Всі ще раз усвідомили як важливо вивчати іноземні мови та здобути хороші знання, а дехто, лише перебуваючи за кордоном зрозумів, нарешті, що соромно не знати власної державної мови, просити прихистку, тікаючи від загарбників, та

водночас спілкуватись виключно мовою агресора. Сподіваємось, що всі ми винесемо з цих випробувань правильний досвід й добре засвоїмо нинішні виклики долі.

Список використаних джерел:

1. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Перекладознавство (німецько– український напрям). Київ : ВПЦ «Київський університет», 2008. 543 с.
2. Кияк Т. Р., Огуй О. Д., Науменко А. М. Теорія та практика перекладу (німецька мова) : підручник. Вінниця : Нова книга, 2006. 592 с.
3. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства : підручник. Вінниця: Нова Книга, 2008. 512 с.
4. Расулова Оксана Переклад під час війни. Кому цього річ вручають премію Drahoman Prize. <https://life.pravda.com.ua/culture/2022/10/17/250878/> (дата звернення : 01.11.2022)
5. Сливинський Остап У нас є все, щоб бути однією з найцікавіших культур у світі. <https://suspilne.media/262624-ostap-slivinskij-u-nas-e-vse-sob-buti-odnieu-z-najcikavishih-kultur-u-sviti/> (дата звернення: 01.11.2022)
6. Терехова С. І. Вступ до перекладознавства : навч. посібник. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2002. 163 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-281-7-32>

Тимків Н. М.

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри англійської мови,*

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Сахневич І. А.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри англійської мови,*

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

МІЖНАРОДНА ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАЦІЯ ІНЖЕНЕРІВ У ДІАЛОЗІ ПРОФЕСІЙНИХ І ПОЛІЛОЗІ НАЦІОНАЛЬНИХ КУЛЬТУР

На початку ХХІ століття процеси міжкультурної взаємодії набули планетарного масштабу. В умовах сучасного інформаційного суспільства, глобалізації, інтеграції і розвитку орієнтація на розуміння